

Datum 30 november 2020
Behandeld door Inger de Bruin
Telefoonnummer 06-43439949
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Natuurgebied
Onderwerp Brief gezamenlijke natuur- en milieuorganisaties over wetsvoorstel stikstofreductie en natuurverbetering

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Begin december a.s. debatteert u over het herziene wetsvoorstel stikstofreductie en natuurverbetering. Graag willen we u namens de gezamenlijke natuur- en milieuorganisaties (Natuurmonumenten, LandschappenNL, Natuur & Milieu, Greenpeace, SoortenNL, Milieudefensie, Vogelbescherming Nederland, de Natuur- en Milieufederaties en het Wereld Natuur Fonds) meegeven welke aanpassingen van het wetsvoorstel wij noodzakelijk achten om de achteruitgang van de natuur zo spoedig mogelijk te stoppen en om te buigen in herstel.

De gezamenlijke natuur- en milieuorganisaties bepleiten al geruime tijd dat Nederland met het huidige wetsvoorstel niet voldoet aan de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Daarmee is het wetsvoorstel ons inziens niet juridisch houdbaar. In de kern is het gevolg hiervan dat dit kabinet de komende jaren weliswaar 3 miljard euro uittrekt voor natuurherstel, maar de stikstofkraan grotendeels en vrijblijvend open laat. Dat is niet alleen zonde van publieke middelen en de inspanningen van natuurbeheerders, het leidt uiteindelijk ook niet tot de voor de bouw, de agrarische- en vervoerssector en het bedrijfsleven noodzakelijke ontwikkelruimte.

Om de wet duurzaam te laten zijn met het oog op de toekomst, zowel die van onze natuur als die van de genoemde sectoren die gebaat zijn bij vergunning- en ontwikkelruimte, zijn ons inziens vier aanpassingen absoluut noodzakelijk.

1. 50% reductie van stikstofuitstoot in 2030

Het kabinet heeft in het herziene wetsvoorstel het besluit genomen om vast te houden aan een reductie van 26% van de binnenlandse stikstofemissie in 10 jaar tijd. Door hier aan vast te houden kiest het kabinet voor een papieren oplossing die ten koste gaat van onze natuur, maar ook ten koste van de economische activiteiten die met het wetsvoorstel juist weer op gang gebracht zouden moeten worden. Immers; een binnenlandse emissiereductie van 26% houdt slechts een reductie van 16% in wanneer ook de emissies uit het buitenland wordt meegenomen. Van die 16% reductie wil het kabinet het overgrote deel realiseren via autonome maatregelen – een uiterst onzeker en juridisch niet

onderbouwd reductiepad. We sluiten ons volledig aan bij het eindadvies van het Adviescollege Stikstofproblematiek, waarin wordt gesteld dat:

*“Een halvering van de binnenlandse stikstofemissies in 2030 wordt gezien als een **noodzakelijke randvoorwaarde** om natuurherstel in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden te kunnen realiseren, en is ook nodig om te voorkomen dat toestemmingverlening aan nieuwe activiteiten of aan uitbreiding van bestaande activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken, door een overschot aan stikstof wordt belemmerd. **Alleen robuust herstel van Natura 2000-gebieden zal de mogelijkheden voor toestemmingverlening voor economische activiteiten verbeteren.**”*

We doen nogmaals een dringend beroep op het kabinet en de Tweede Kamer om het eindadvies van het Adviescollege Stikstofproblematiek over te nemen, en 50% emissiereductie in 2030 te realiseren. Een verhoging van de reductiedoelstelling is noodzakelijk voor het slagen van Programma Natuur. Natuurherstel is niet mogelijk als de stikstofuitstoot slechts minimaal wordt teruggedrongen.

Het is hierbij van belang om te beseffen dat er aan het bereiken van de doelen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn weliswaar geen specifieke termijn is gekoppeld, maar dat dit niet betekent dat een lidstaat het realiseren van een gunstige staat van instandhouding eindeloos voor zich uit kan schuiven. Uitstel van maatregelen kan het risico op een verslechtering dusdanig vergroten dat het realiseren van een gunstige staat op een later moment zeer moeilijk of onmogelijk wordt. Ook met het oog daarop zal het wetsvoorstel in de huidige vorm ons inziens geen stand houden wanneer het wordt getoetst aan de Vogel- en Habitatrichtlijn.

2. Borg wáár de reductie moet plaatsvinden

Met het wetsvoorstel streeft het kabinet ernaar om over 10 jaar 50% van de stikstofgevoelige hectares onder de Kritische Depositie Waarde (KDW) te brengen (door de emissies met 26% te reduceren). In de andere helft van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden zal de KDW niet behaald worden. Het is onduidelijk wat hiervan het effect is op soorten en habitats waarvoor geen Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, en die voor een gunstige staat van instandhouding afhankelijk zijn van gebieden buiten de beschermde gebieden. Wat wel duidelijk is, is dat zolang de KDW wordt overschreden – ook als die overschrijding lager wordt door bronmaatregelen – er verslechtering van natuurkwaliteit plaatsvindt. Stikstof heeft namelijk negatieve cumulatieve effecten door ophoping in de gebieden en doorwerking in bodemleven en -structuur.

De achteruitgang van de natuur zal daardoor niet minder snel, maar juist versneld plaatsvinden. Hiermee wordt niet aan het verslechtingsverbod van de Vogel- en Habitatrichtlijn voldaan.

Naast het ophogen van de doelstelling zou het wetsvoorstel daarom ons inziens minimaal moeten voorzien in een prioritaire toewijzing van de doelstelling aan de meest overbelaste gebieden. Dus die gebieden waar de overschrijding van de KDW het hoogst is. We vragen u om de aanwijzing van deze prioritaire gebieden in het wetsvoorstel te verankeren. Vervolgens zal er een spoor uitgewerkt moeten worden voor de minder belaste gebieden en de soorten en habitats die voor hun voortbestaan afhankelijk zijn van de gebieden buiten de Natura 2000-gebieden.

3. Maak de tussendoelen óók een resultaatsverplichting

Het realiseren van 26% emissiereductie in 2030 geldt als een resultaatverplichting voor het Rijk - een positieve wijziging ten opzichte van het eerdere wetsvoorstel waarin het realiseren van reductie slechts een inspanningsverplichting was. De tweejaarlijkse tussendoelen die gelden, blijven echter inspanningsverplichtingen. Hiermee bestaat er dus pas na 10 jaar de verplichting voor het Rijk om de doelstelling te hebben gehaald. De resultaatverplichting is bovendien niet van toepassing op provincies.

Dit maakt tussentijdse bijsturing moeilijker. Immers; onder de Omgevingswet moet een overheid die niet aan een omgevingswaarde voldoet, een programma met bijbehorende maatregelen opstarten om het doel alsnog te halen. Een resultaatverplichting biedt in de doorwerking hardere garanties dat er

maatregelen volgen als doelen niet worden gehaald. Wij vragen u daarom om het behalen van de tussendoelen ook een resultaatverplichting te maken, zowel landelijk als op decentraal niveau. Hiermee wordt bijsturing voor 2030 dwingender mogelijk, ook richting medeoverheden.

4. Breng de monitoring op orde

In het PAS-arrest, maar ook in de adviezen van het Adviescollege Stikstofproblematiek, wordt benadrukt dat wetenschappelijke zekerheid met betrekking tot natuurherstel van groot belang is. Zeker als in een programmatische aanpak ontwikkelruimte vrijgegeven moet worden voordat de gunstige staat van instandhouding is bereikt, dan moeten de positieve effecten van beheer en herstel van de natuur vooraf met zekerheid vaststaan.

Op dit moment is onze kennisbasis onvoldoende om die zekerheid te kunnen geven. In de memorie van toelichting van het wetsvoorstel wordt 'monitoring' maar liefst 103 keer genoemd, maar een coherente visie hierop en uitwerking hiervan ontbreekt. In plaats van elk onderdeel van het Nederlandse natuurbeleid afzonderlijk te monitoren is het van groot belang om een logisch, samenhangend informatienetwerk op te bouwen, waarbij van lokale effecten van maatregelen opgeschaald kan worden naar landelijke trends en andersom. Het is daarbij van belang dat we al onze natuur monitoren, dus niet alleen Natura 2000 gebieden (laat staan alleen het stikstofgevoelige deel daarvan), maar ook het NNN en het landelijk gebied. Afspraken op doelrealisatie vragen om goede, integrale monitoring van de beoogde resultaten: investeer daarin.

Tot slot

Afgelopen september bleek andermaal uit onderzoek in opdracht van minister Schouten dat schrappen of verplaatsen van Natura 2000-gebieden of -doelen niet tot de mogelijkheden behoort. Desondanks heeft het kabinet de wens uitgesproken opnieuw naar Brussel te willen om de bescherming- en aanwijzing van Natura 2000-gebieden ter discussie te stellen. We willen nogmaals benadrukken dat het zoeken naar dit soort uitwegen een oplossing voor de stikstofproblematiek op geen enkele manier dichterbij brengt. Er ligt nog altijd het zogenaamde 'veegbesluit' waarmee juist soorten en gebieden toegevoegd moeten worden om N2000 te versterken. In die richting moet de oplossing gezocht worden: we moeten de stikstofuitstoot halveren, schade aan de natuur herstellen en natuur versterken. Als we dat nu doen geeft ons dat perspectief voor de lange termijn en ruimte voor woningbouw, economie, gezonde leefomgeving, landbouw en natuur.

We hopen dat u het wetsvoorstel op de hierboven genoemde punten zult aanpassen en gaan hierover graag met u in gesprek.

Met vriendelijke groet mede namens de gezamenlijke natuur- en milieuorganisaties,

Marc van den Tweel
Algemeen directeur Natuurmonumenten